

Исмағұлов Оразак 1930 жылы 1 қазанда Қостанай облысы Меңдіғара ауданы Ұялысай ауылында дүниеге келген.

1950 жылы Меңдіқара педагогикалық училищесін, 1955 жылы әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетін (тарих факультеті), 1958 жылы Н.Н.Миклухо-Маклай атындағы Этнология және антропология институтында тағылымдамадан өтті (Ресей Федерациясы, Мәскеу қаласы), 1962 жылы Ұлы Петр атындағы Антропология мұражайы мен ғылыми-зерттеу институтында аспирантураны (Ресей Федерациясы, Санкт-Петербург қаласы), 1984 жылы - Н.Н. Миклухо-Маклай атындағы Этнология және антропология институтында тарих ғылымдарының докторы дәрежесін қорғады (Ресей Федерациясы, Мәскеу қаласы).

Еңбек жолын 1958 жылы бастап, әр жылдары кіші, содан кейін аға ғылыми қызметкер, одан кейін бөлім меңгерушісі, Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институтының (Алматы қ.) зертхана меңгерушісі болып жұмыс істеді. 1999 жылдан 2007 жылға дейін – Қазақстан Республикасы Орталық мемлекеттік музейінің (Алматы қ.) физикалық антропология зертханасының меңгерушісі болды. 2008 ж. – 2014 ж. – Қазақстан Республикасы Тәуелсіздік Сарайының бас ғылыми қызметкері (Астана қ.). 2015 жылдан бастап қазіргі уақытқа дейін – Қазақстан Республикасы Ұлттық музейінің (Нұр-Сұлтан қ.) бас ғылыми қызметкері, физикалық антропология зертханасының меңгерушісі.

2004 жылы ҚР ҰҒА сайланды: корреспондент-мүшесі (1994), ҚР ҰҒА академигі. Шетелдік ғылым академияларының толық мүшелігіне сайлану: Болонья Ғылым Академиясының корреспондент мүшесі (Италия – 2005). О. Исмағұлов Қазақстан мен Орталық Азияның ежелгі және қазіргі халқының физикалық антропологиясы мәселелерімен айналысады. ҚР БҒМ ҒК Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты жанындағы Қазақстандағы алғашқы этникалық антропология зертханасын, ҚР Орталық мемлекеттік мұражайы мен ҚР Ұлттық музейінің физикалық антропологиясын ұйымдастырушы.

Академик О. Исмағұловтың зерттеулерінің арқасында алғашқы Қазақстандық антропологиялық материалдар қазақ халқының этногенезі мен этникалық тарихы бойынша тарихи ақпарат көзі ретінде пайдаланылды.

Оның палеоантропология, этникалық краниология, серология, соматология, одонтология, дерматоглифика мәселелері бойынша қазақстандық антропологтар мектебінің негізін қалаушы ретіндегі ғылыми қызметі Қазақстанның ежелгі, ортағасырлық және қазіргі халқы арасында 50 ғасыр бойы антропологиялық сабақтастықты орнатуға ықпал етті, қазақтар популяциясының генофондының бірлігі және оның ежелгі ата-баба қазақ жеріндегі жақын және алыс физикалық байланыстары дәлелденді. Оның ғылыми еңбектері тек республикада ғана емес, жақын және алыс шет елдерде де белгілі.

О. Исмағұловтың жарты ғасырлық антропологиялық зерттеулерінің нәтижесінде қазақ халқының этноантропологиялық ортақтығы аумақтық

(шығыс, батыс, солтүстік, оңтүстік және т.б.) топтарға бөлінбейтіні, сондай-ақ қазақтардың жүздер мен руларға бөлінуі қазіргі физикалық антропология тұрғысынан негізсіз болып көрінетіні дәлелденді. Физикалық антропология бойынша бұл деректер алғаш рет О.Исмағұловтың еңбектерімен ғылыми айналымға енгізілді, оған сәйкес қазақ халқы біртұтас, генетикалық монолитті және біртекті болып табылады, Еуразия ауқымындағы біртұтас аумақта бес мың жылдық өзіндік этно-тарихи тамыры бар.

Ғылыми қызметі жылдарында О. Исмағұлов Қазақстан мен Орта Азия бойынша физикалық антропологияның 6 бөлімі бойынша кешенді материалдар жинау бойынша 40-қа жуық антропологиялық экспедиция ұйымдастырды, халықаралық бірлескен Үнді-Кеңес (1974-1975), Қазақ-Моңғол (1991-1993), Қазақ-Итальян (1993-1994) экспедицияларына қатысты. Соңғысы Италияның Болон университетінің антропология институтымен бірлесіп Қазақстан мен Қырғызстанның биік таулы популяцияларын бейімдеу проблемаларын зерттеу жөніндегі халықаралық жоба шеңберінде жүзеге асырылды. Болон университетінің осы ғылыми орталығы О. Исмағұлов пен профессор Ф. Факкинидің басшылығымен, сондай-ақ ҚР БҒМ ҒК Тамақтану Институтының ынтымақтастығымен «Қазақстан халқының денсаулығы мен тамақтануы: нутрициологиялық, эпидемиологиялық және антропологиялық зерттеулер» (2002-2004 жж.) қазақ-итальян жобасы іске асырылды. О. Исмағұлов Еуропа, Америка және Азияда (Италия, Венгрия, Дания, Германия, АҚШ, Перу, Түркия, Үндістан, Қытай, Жапония және т.б.) 12-ден астам халықаралық ғылыми конференцияларда, Конгресстерде және симпозиумдарда ғылыми баяндамалар мен хабарламалар жасады.

Оның ғылыми жетекшілігімен этнография және археология бойынша 4 доктор, тарих, антропология, генетика бойынша 3 ғылым кандидаты дайындалды. Ол – 400-ден астам ғылыми еңбектердің және алыс шет елдерде жарияланған қазақ халқының физикалық антропологиясы бойынша бірқатар баяндамалар мен мақалалардың, сондай-ақ антропологтарға, археологтарға, этнологтарға және тарихшыларға арналған үстел кітаптарына айналған 12 жеке және ұжымдық монографиялардың авторы.

Мынадай ғылыми еңбекке патент бар: О.Смағұлов, А. Смағұлова «Қазақ халқы және ата тегі».

Көптеген марапаттарға ие: «Құрмет» ордені – 2010 ж., «Қазақстан Республикасының Тәуелсіздігіне 20 жыл» медалі – 2011 ж., Халықаралық Түркі академиясының күміс медалі – 2015 ж., «Қазақстан Республикасының Тәуелсіздігіне 25 жыл» медалі – 2016 ж., Халықаралық Түркі Академиясының Алтын медалі – 2019 ж., «Ұлы даланың ұлы есімдері» Ассамблеясының «Ұлы даланың Кентавры» ордені – 2019 ж., әл-Фараби атындағы ҚазҰУ «Білім берудің еңбек сіңірген қайраткері» медалі – 2020 ж., әл-Фараби атындағы ҚазҰУ «Еңбек сіңірген еңбегі үшін» медалі – 2020 ж., «Үздік мәдениет қайраткері» төсбелгісі – 2020 ж., «Вильгельм Томсен» Халықаралық Түркі академиясының ежелгі түркологиядағы зерттеулері үшін медалі – 2020 ж., Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ «Күлтегін (VIII ғасыр)» медалі. – 2020 ж., «Парасат» ордені – 2020 ж., академик Қ.Сәтбаевқа ескерткіш тұрғызуға қосқан үлесі үшін «Қаныш Сәтбаев» төсбелгісі, Халықаралық экономикалық

ынтымақтастық ұйымының тарих-мәдениет-әдебиет-өнер саласындағы
марапат-сыйлығы – 2021 ж.

Қостанай облыстық мәслихатының 2023 жылғы 11 тамыздағы №37
шешімімен Оразақ Исмағұловқа «Қостанай облысының Құрметті азаматы»
атағы берілді.